

La baba i el bavi

“**S**empre vam tenir dues mares: la mare i la baba Teresa, que vivia a casa i sempre estava pendent de nosaltres: ens cuidava, ens protegia, ens mimava, s’interessava pel que ens interessava i ens seguia les passes, en directe o a distància, segons els casos.” D’aquesta manera, Rafel Nadal inicia el capítol dedicat a la seva àvia, la baba Teresa, a la novel·la *Quan érem feliços*. La forma *baba* prové d’una simplificació d’*àvia*, que s’usava a la zona de Girona i l’Empordà. Al costat d’aquesta forma trobem la masculina *bavi* –curios el fet que s’escriu amb *v*– o *babo*. Aquests dos mots conviuen amb altres formes infantívols per designar els avis: *iaia* i *jaia* per àvia, i *iaio* (o *iai*) i *jaio* (o *jai*) per avi. També cal tenir presents els mots *padri* i *padrina* per referir-se a l’avi i l’àvia en mallorquí i en zones del català occidental.

Sabíeu que...

El *Diccionari català-valencià-balear d’Alcover-Moll* també recull la forma *babà*, per referir-se al pare en mallorquí.

Més enllà dels avis, el llenguatge infantil, que es caracteritza per ser creatiu, expressiu i repetitiu, també utilitza diverses formes per designar els pares, els germans, els tiets... Quant als progenitors, a banda de pare i mare, les formes *mama* i *papa* són ben vives en català, però també tenim *mamà* i *papà*, que es consideren xaves o de casa bona. En llenguatge infantil, a la germana se l’anomena la *teta*, que també vol dir *mainadera*, i al germà, el *tete*.

Finalment, tenim els oncles. Per a aquest concepte, el llatí posseïa dos noms: *patruus*, germà del pare, i *avunculus*, germà de la mare, tal com explica el *Petit atlas lingüístic del domini català*. El català va prendre aquest últim mot, que és el que ha derivat a la forma oncle. La paraula *tio* és un manlleu del castellà, que deriva en el diminutiu afectiu *tiet* –la forma normativa sinònima d’*oncle*–. El diccionari de l’IEC, tot i que accepta la forma tia, no recull el masculí *tio*, ben viu en alguns dialectes. En català, també tenim l’*oncle* valencià i la *tia* valenciana, que són el cosí o la cosina del pare o la mare. *

Llibreries en la tempesta

En el marc de la 28 Nit de l’Edició, que organitza cada any el Gremi d’Editors de Catalunya, van ser guardonades tres llibreries: Laie, la Central i la Impossible, totes tres barcelonines. Les dues primeres –van rebre una menció especial del premi Atlàntida, que enguany ha guanyat Jordi Savall– tenen un llarg recorregut i diversos establiments; i la darrera, amb pocs mesos de vida, va ser mereixedora del Memorial Ferran Lara per a joves emprenedors –de menys de quaranta anys– que empeny la Cambra del Llibre de Catalunya. Realment el premi tenia noms i cognoms, Olga Federico, Mireia Perelló i Tono Cristòfol. Tots tres amb un ampli recorregut dins del nostre ofici, previ a la seva decisió d’obrir el seu propi projecte en haver quedat a l’atur. Són la mostra fe-faent que els llibreters no ens resignem a quedar escombrats per la crisi i un exemple paradigmàtic de les noves llibreries que aquest 2013 han obert les seves portes: La Memòria, No Llegiu, el retorn d’Ona, la reconversió de la Llibreria Esther Maideu, La Petita, La Caixa d’Eines infantil... Malgrat tancaments traumàtics de llibreries històriques, veiem que el sector segueix viu i actiu. I, segons dades exposades fa poc pels editors, les llibreries independents suposen cap al 70% de les seves vendes a Catalunya. Poca broma!

És clar que encara som lluny de veure el final del túnel i que tothora ens toca reinventar-nos. Al mateix temps estem abocats a ser cada més innovadors i, sobretot, a portar una millor gestió empresarial. Tenim alguns handicaps com, per exemple, gestionar la sobreoferta editorial –es manté, si fa o no fa, el mateix nombre de novetats d’abans de la crisi!– o bé quedar fora del mercat del llibre escolar, que suposa cap a la meitat de la facturació total. A més a més hem de conviure amb unes xifres de vendes que ens porten a 10 anys enrere, però amb unes despe-

Les llibreres de
La Impossible, Olga Federico i Mireia Perelló van rebre el premi Ferran Lara de la Nit de l’Edició JORGE ANDREU

ses estructurals molt majors. Reconforta escoltar com vam ser esmentats en nombroses ocasions valorant el nostre paper. El conseller Ferran Mascarell ens va reconèixer com a centres culturals de primera necessitat. Ell mateix, atesa la presència del secretari d’Estat de Cultura del govern espanyol, José M. Lassalle, va aprofitar per demanar-li un respecte ferm i efectiu vers la propietat intel·lectual i una política contundent contra la pirateria digital, que suposa avui una fuga d’actius que no ens podem permetre. El secretari es va comprometre a lluitar-hi per terra, mar i aire. La presentadora de l’acte –que va tenir lloc a l’emblemàtic edifici de la Pedrera– va afegir-hi, espontàniament: “... i per internet”. Esperem que així sigui! *

Liberdrac

Liberdrac patrocina la Columna Digital. L’actualitat creativa, de lectura i de les llibreries vista amb ulleres digitals.

Liberdrac

Liberdrac, la teva botiga de llibres digitals

www.liberdrac.cat

